RAMAZAN AYININ HUSUSİYETLERİ

خصائص شهر رمضان

باللغة التركية

Muhammed Salih el-Muneccid

اسم المؤلف

محمد صالح المنجد

Çeviren
Muhammed Şahin

ترجمة

محمد شاهين

Gözden Geçiren
Ali Rıza Şahin

مراجعة

علي رضا شاهين

Soru:

Ramazan nedir?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Ramazan; oniki Arap aylarından birisidir ve İslâm dîninde yüceltilen, saygıdeğer bir aydır. Nitekim birtakım hususiyetler ve fazîletlerle diğer aylardan ayrı tutulmuştur.

Bu hususiyetler ve fazîletler şunlardır:

1. Allah Teâlâ bu ayın orucunu, İslâm dîninin dördüncü rüknü (esası) kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ, Ramazan ayı hakkında şöyle buyurmuştur:

﴿ شَهْرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِىٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلْقُرْءَانُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٍ مِّنَ ٱلْهُدَىٰ وَٱلْفُرْقَانِ ۚ فَمَن شَهِدَ مِنكُمُ ٱلشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ ۖ وَمَن كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِّنْ أَيَّامٍ أُخَرَ ۗ يُرِيدُ ٱللَّهُ بِكُمُ ٱلْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ بِكُمُ ٱلْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا۟ ٱلْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا۟ ٱللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾ ﴾ [سورة البقرة الآية: 185]

"Ramazan ayı, insanlara hak yolu gösteren, doğruyu ve hak ile bâtılın birbirinden ayırt etmenin açık delilleri olarak Kur'an'ın (Kadir gecesinde) indirildiği aydır. O halde sizden kim, Ramazan ayını idrak ederse, onda oruç tutsun.Kim de onda hasta veya yolcu olursa (tutamadığı günler sayısınca) başka günlerde kaza etsin. Allah, sizin için (dîninde) kolaylık ister, zorluk istemez. Bütün bunlar, orucu bir aya tamamlamanız ve size doğru yolu göstermesine, orucun sonunda (Ramazan bayramında tekbir getirip) Allah'ın adını yüceltmeniz, sizi doğru yola iletmesi (ve size kolaylık sağlamasına karşılık Allah'a) şükretmeniz içindir."[1]

İbn-i Ömer'in -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet ettiği hadiste Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu rükünleri şöyle açıklamıştır:

((بُنِيَ الْإِسْلاَمُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَإِقَامِ الصَّلاَةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ، وَحَجِّ الْبَيْتِ.)) [متفق عليه]

"İslâm, beş esas üzerine bina olunmuştur: Allah'tan başka hak ilahın olmadığına ve Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Allah'ın kulu ve elçisi olduğuna şâhitlik etmek, namaz kılmak, zekât vermek, Ramazan orucunu tutmak ve Beytullah'ı haccetmektir."[2]

2. Allah -azze ve celle- bu ayda Kur'an'ı indirmiştir.

Nitekim Allah Teâlâ yukarıda geçen âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ شَهۡرُ رَمَضَانَ ٱلَّذِيٓ أُنزِلَ فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ هُدٗى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَٰتٖ مِّنَ ٱلۡهُدَىٰ وَٱلۡفُرۡقَانِۚ ... ﴾

[سورة البقرة من الآية: 185]

"Ramazan ayı, insanlara hak yolu gösteren, doğruyu ve hak ile bâtılın birbirinden ayırt etmenin açık delilleri olarak Kur'an'ın (Kadir gecesinde) indirildiği aydır..."[3]

Başka bir âyette şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ فِي لَيۡلَةِ ٱلۡقَدۡرِ ١ ﴾ [سورة القدر الآية: 1]

"Şüphesiz biz onu (Kur'an'ı) Kadir gecesinde indirdik."[4]

3. Allah Teâlâ, bin aydan daha hayırlı olan Kadir gecesini bu ayda kılmıştır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ فِي لَيۡلَةِ ٱلۡقَدۡرِ ١ وَمَآ أَدۡرَىٰكَ مَا لَيۡلَةُ ٱلۡقَدۡرِ ٢ لَيۡلَةُ ٱلۡقَدۡرِ خَيۡرٞ مِّنۡ أَلۡفِ شَهۡرٖ ٣ تَنَزَّلُ ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ وَٱلرُّوحُ فِيهَا بِإِذۡنِ رَبِّهِم مِّن كُلِّ أَمۡرٖ ٤ سَلَٰمٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطۡلَعِ ٱلۡفَجۡرِ ٥ ﴾

[سورة القدر]

"Şüphesiz biz onu (Kur'an'ı) Kadir gecesinde indirdik. Kadir gecesinin ne olduğunu sen bilir misin? Kadir gecesi (içerisinde Kadir gecesi olmayan) bin aydan daha hayırlıdır. Melekler ve Ruh (Cebrail) o gecede, Rablerinin izniyle (bu gecede takdir olunan) her türlü iş için iner de iner. O gece, tan yerinin ağarıncaya kadar esenlikle doludur."[5]

Yine şöyle buyurmuştur:

﴿ إِنَّآ أَنزَلۡنَٰهُ فِي لَيۡلَةٖ مُّبَٰرَكَةٍۚ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ٣ فِيهَا يُفۡرَقُ كُلُّ أَمۡرٍ حَكِيمٍ ٤ أَمۡرٗا مِّنۡ عِندِنَآۚ إِنَّا كُنَّا مُرۡسِلِينَ ٥ ﴾ [سورة الدخان الآيات: 3-5]

"Şüphesiz biz onu (Kur'an'ı) mübârek bir gecede (Kadir gecesinde) indirdik. Çünkü biz, (Allah'ın hucceti kulları üzerinde ikâme olsun diye elçiler gönderip kitaplar indirerek insanlara fayda ve zarar veren şeylerle insanları) uyarırız. Katımızdan bir emirle her hikmetli iş (eceller ve rızıklar) o gecede ayırt edilir (takdir edilir). Rabbinden bir rahmet olarak biz (insanlara) elçiler göndeririz."[6]

Allah Teâlâ, Ramazan ayını, Kadir gecesi ile üstün kılmıştır. Bu mübarek gecenin konumunu ve önemini beyan etmek için de Kadir sûresi inmiş ve pek çok hadis gelmiştir.

Bunlardan birisi de Ebu Hureyre'nin -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği hadistir. Bu hadiste Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((أَتَاكُمْ رَمَضَانُ شَهْرٌ مُبَارَكٌ فَرَضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْكُمْ صِيَامَهُ تُفْتَحُ فِيهِ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَتُغْلَقُ فِيهِ أَبْوَابُ الْجَحِيمِ وَتُغَلُّ فِيهِ مَرَدَةُ الشَّيَاطِينِ لِلَّهِ فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ مَنْ حُرِمَ خَيْرَهَا فَقَدْ حُرِمَ.)) [رواه النسائي وأحمد صححه الألباني في صحيح الترغيب]

"Size, bereket ayı olan Ramazan ayı geldi. Allah -azze ve celle- (bu ayın) **orucunu üzerinize farz kıldı. Bu ayda** (kullara rahmeti yaklaştırmak için) **semânın kapıları açılır,** (kulları azaptan uzaklaştırmak için) **cehennem kapıları kapanır ve inatçı şeytanlar zincire vurulur. Bu ayda Allah için bin aydan daha hayırlı olan bir gece vardır. Bu gecenin hayrından** (rahmetinden) **mahrum bırakılan kimse, gerçekten her türlü hayırdan mahrum bırakılmış demektir."**[7]

Yine Ebu Hureyre'nin -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği hadiste Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَنْ قَامَ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.)) [رواه البخاري ومسلم]

"Kim, Allah'ın vâdettiği sevaba inanarak ve sevabını yalnızca Allah'tan umarak Kadir gecesini namaz kılarak geçirirse, geçmiş (küçük) **günahları bağışlanır."**[8]

4. Allah Teâlâ, vâdettiği sevâba inanarak ve sevâbını Allah'tan umarak Ramazan orucunu tutmayı ve gecelerini ibâdetle geçirmeyi, geçmiş (küçük) günahların bağışlanması için bir vesile kılmıştır.

Nitekim Ebu Hureyre'nin -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği hadiste Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.)) [رواه البخاري ومسلم]

"Kim, Allah'ın vâdettiği sevaba inanarak ve sevabını yalnızca Allah'tan umarak Ramazan orucunu tutarsa, geçmiş (küçük) **günahları bağışlanır."**[9]

Yine Ebu Hureyre'nin -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği hadiste Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ.)) [رواه البخاري ومسلم]

"Kim, Allah'ın vâdettiği sevaba inanarak ve sevabını yalnızca Allah'tan umarak Ramazan gecelerini namaz kılarak geçirirse, geçmiş (küçük) günahları bağışlanır."[10]

Müslümanlar, Ramazan gecelerini kıyamla geçirmenin sünnet oluşu konusunda ittifak etmişlerdir. Nitekim İmam Nevevî -Allah ona rahmet etsin-, Ramazan gecelerini kıyamla geçirmekten kastın; Terâvih namazı olduğunu, yani kıyam maksadının, Terâvih namazını kılmakla hâsıl olacağını belirtmiştir.

5. Allah -azze ve celle- Ramazan ayında cennetlerin kapılarını açar, cehennem kapılarını kapatır ve şeytanları zincirlere vurur.

Nitekim Ebu Hureyre'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِذَا جَاءَ رَمَضَانُ فُتِّحَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ، وَصُفِّدَتِ الشَّيَاطِينُ.))

[رواه البخاري ومسلم]

"Ramazan geldiği zaman cennet kapıları açılır, cehennem kapıları kapanır ve şeytanlar bağlanır."[11]

6. Ramazan'ın her gecesinde Allah'ın cehennemden azad ettiği kimseler vardır.

Nitekim Ebu Ümâme'den -Allah ondan râzı olsun- merfû olarak rivâyet olunduğuna göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِنَّ لِلَّهِ عِنْدَ كُلِّ فِطْرٍ عُتَقَاءَ.)) [رواه أحمد وصححه الألباني في صحيح الترغيب]

"Şüphesiz Allah'ın, her iftar vaktinde (cehennemden) azat ettiği kimseler vardır."[12]

Yine Ebu Said el-Hudrî'den -Allah ondan râzı olsun- merfû olarak rivâyet olunduğuna göre, Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((إِنَّ لِلَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى عُتَقَاءَ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ -يَعْنِي فِي رَمَضَانَ-، وَإِنَّ لِكُلِّ مُسْلِمٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ دَعْوَةً مُسْتَجَابَةً.)) [رواه البزار وصححه الألباني في صحيح الترغيب]

"Şüphesiz Allah'ın, Ramazan'ın her gece ve gündüzünde (cehennemden) azat ettiği kimseler vardır. Yine Ramazan'ın her gece ve gündüzünde her müslümanın kabul olunan bir duâsı vardır."[13]

7. Ramazan orucu, geçen yılki Ramazan ayından sonra işlenen küçük günahlara -büyük günahlardan kaçınılırsa- keffâret olur.

Nitekim Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- bu konuda şöyle buyurmuştur:

((اَلصَّلَوَاتِ الْخَمْسُ، وَالْجُمْعَةُ إِلَى الْجُمْعَةِ، وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ، مُكَفِّرَاتٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتُنِبَتِ الْكَبَائِرُ.)) [رواه مسلم]

"Büyük günahlardan kaçınılırsa, beş vakit namaz, iki Cuma namazı ve iki Ramazan orucu, aralarında işlenen günahlara keffâret olur."[14]

8. Ramazan orucu, on ayın orucuna denktir.

Nitekim Ebu Eyyub el-Ensârî'nin -Allah ondan râzı olsun-, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-'den rivâyet ettiği şu hadis buna delâlet etmektedir:

((مَنْ صَامَ رَمَضَانَ ثُمَّ أَتْبَعَهُ سِتًّا مِنْ شَوَّالٍ كَانَ كَصِيَامِ الدَّهْرِ.)) [رواه مسلم]

"Kim, Ramazan orucunu tutar, sonra ona Şevval'den altı gün eklerse (Şevval'den de altı gün oruç tutarsa)**, bütün sene oruç tutmuş gibi olur."**[15]

Başka bir rivâyette şöyle buyurmuştur:

((جَعَلَ اللهُ الْحَسَنَةَ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، فَشَهْرُ رَمَضَانَ بِعَشْرَةِ أَشْهُرٍ، وَسِتَّةُ أَيَّامٍ بَعْدَ الْفِطْرِ تَمَامُ السَّنَةِ.)) [رواه ابن ماجه والنسائي]

"Allah Teâlâ bir iyiliğe karşılık on mislini vermiştir. Buna göre Ramazan ayı orucu on aya, Ramazan bayramından sonra tutulan altı gün oruç ise, (iki aya, toplamda) **senenin tamamına denktir."**[16]

Başka bir rivâyette şöyle buyurmuştur:

((صِيَامُ شَهْرِ رَمَضَانَ بِعَشَرَةِ أَمْثَالِهَا, وَصِيَامُ سِتَّةِ أَيَّامٍ بِشَهْرَيْنِ، فَذَلِكَ صِيَامُ السَّنَةِ.))

[رواه ابن خزيمة]

"Ramazan ayı orucu on aya, (Ramazan'dan sonra tutulan) **altı günlük oruç ise, iki aya denktir ki bu, bir senelik oruç demektir."**[17]

9. Ramazan gecelerinde imam, Terâvih namazını bitirinceye kadar onunla birlikte namaz kılan kimseye gecenin tamamını ibâdetle geçirmiş gibi ecir yazılır.

Nitekim Ebu Zer'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَنْ قَامَ مَعَ الْإِمَامِ حَتَّى يَنْصَرِفَ كُتِبَ لَهُ قِيَامُ لَيْلَةٍ.))

[رواه الترمذي وصححه الألباني في صحيح الترمذي]

"Teravih namazını imamla birlikte sonuna kadar tamamlayan kimseye, o geceyi bütünüyle ibâdetle geçirmiş gibi sevap yazılır."[18]

10. Ramazan'da yapılan umre, bir hacca denktir.

Nitekim İbn-i Abbas'tan -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, o şöyle demiştir:

((قَالَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: لِامْرَأَةٍ مِنَ الْأَنْصَارِ سَمَّاهَا ابْنُ عَبَّاسٍ فَنَسِيتُ اسْمَهَا: مَا مَنَعَكِ أَنْ تَحُجِّي مَعَنَا؟ قَالَتْ: لَمْ يَكُنْ لَنَا إِلَّا نَاضِحَانِ فَحَجَّ أَبُو وَلَدِهَا وَابْنُهَا عَلَى نَاضِحٍ وَتَرَكَ لَنَا نَاضِحًا نَنْضِحُ عَلَيْهِ، قَالَ: فَإِذَا جَاءَ رَمَضَانُ فَاعْتَمِرِي، فَإِنَّ عُمْرَةً فِيهِ تَعْدِلُ حَجَّةً.))

[البخاري ورواه مسلم]

"Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem-, Ensâr'dan bir kadına:

-Senin bizimle beraber haccetmene engel olan şey nedir? diye sordu.

(Hadisin râvisi İbn-i Cüreyc; İbn-i Abbâs, bu kadının adını söyledi, fakat ben adını unuttum, dedi.)

Kadın:

-Bizim su taşıyan iki devemizden başka malımız yoktur. Oğlum ile babası develerin birine binerek hacca gittiler. Bize su taşımak için yalnız bir deve bıraktılar, dedi.

Bunun üzerine Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

-Öyleyse Ramazan geldiği zaman umre yap.Çünkü Ramazan'da yapılan umre, hacca denktir."[19]

Müslim'in başka bir rivâyeti ise şöyledir:

((... فَعُمْرَةٌ فِي رَمَضَانَ تَقْضِي حَجَّةً أَوْ حَجَّةً مَعِي.))

"Ramazan'da yapılan bir umre, bir hac iktiza eder veya benimle bir hacca denktir."

11. Ramazan'da itikafa girmek sünnettir. Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- hayatının sonuna kadar itikafa girmeye devam etmiştir.

Nitekim Âişe'nin -Allah ondan ve babasından râzı olsun- rivâyet ettiği hadiste o şöyle demiştir:

((أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم كَانَ يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الأَوَاخِرَ مِنْ رَمَضَانَ حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ تَعَالَى , ثُمَّ اعْتَكَفَ أَزْوَاجُهُ مِنْ بَعْدِهِ.)) [رواه البخاري ومسلم]

"Nebi -sallallahu aleyhi ve sellem- Ramazan'ın son on gününde, Allah onu vefât ettirinceye kadar itikâfa girdi.O'nun vefatından sonra da hanımları itikâfa girmeye devam ettiler." [20]

12. Ramazan'da Kur'an'ı karşılıklı okumak ve bol bol tilâvet etmek müekked müstehaptır. Kur'an'ı karşılıklı okumak; kendisi başkasına, başkası da kendisine okumasıdır.

Bunun müstehap olduğuna delil şu hadistir:

((أَنَّ جِبْرِيلَ كَانَ يَلْقَى النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فِي كُلِّ لَيْلَةٍ مِنْ رَمَضَانَ فَيُدَارِسُهُ الْقُرْآنَ.)) [رواه البخاري ومسلم]

"Cebrâîl -aleyhisselâm-, Ramazan'ın her gecesinde O'nunla buluşur, (karşılıklı) Kur'ân okurlardı." [21]

Kur'an okumak, mutlak olarak müstehaptır. Fakat Ramazan'da Kur'an okumak, daha müstehaptır.

13. Ramazan'da oruçluya iftar vermek (iftar ettirmek) müstehaptır.

Nitekim Zeyd b. Halid el-Cuhneî'den -Allah ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre, Rasûlullah -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

((مَنْ فَطَّرَ صَائِمًا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِهِ, غَيْرَ أَنَّهُ لَا يَنْقُصُ مِنْ أَجْرِ الصَّائِمِ شَيْئًا.))

[رواه الترمذي وابن ماجه وصححه الألباني في صحيح الترمذي]

"Kim, bir oruçluyu iftar ettirirse, ona oruçlunun sevabının aynısı verilir (onun kadar sevap kazanır). Oruçlunun sevabından da hiçbir şey eksilmez." [22]

Allah Teâlâ en iyi bilendir.

[1] Bakara Sûresi: 185

[2] Buhârî, hadis no: 8. Müslim, hadis no: 16

[3] Bakara Sûresi: 185

[4] Kadir Sûresi: 1

[5] Kadir Sûresi

[6] Duhân Sûresi: 3-5

[7] Nesâî, hadis no: 2106. Ahmed, hadis no: 8769. Elbânî; 'Sahîhi't-Terğîb', hadis no: 999'da hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

[8] Buhârî, hadis no: 1768. Müslim, hadis no: 1268

[9] Buhârî, hadis no: 2014. Müslim, hadis no: 760

[10] Buhârî, hadis no: 37. Müslim, hadis no: 759

[11] Buhârî ve Müslim

[12] Ahmed,hadis no:21698. Elbânî, 'Sahîhu't-Terğîb, c: 1, s: 491'de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

[13] Bezzâr rivâyet etmiş, Elbânî, 'Sahîhu't-Terğîb, c: 1, s: 491'de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

[14] Müslim, hadis no: 233

[15] Müslim, hadis no:1164

[16] Nesâî ve İbn-i Mâce rivâyet etmişlerdir.

[17] İbn-i Huzeyme rivâyet etmiştir.

[18] Tirmizî, hadis no: 806. Elbânî, 'Sahîh-i Tirmizî'de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.

[19] Buhârî, hadis no: 1782. Müslim, hadis no:1264

[20] Buhârî, hadis no: 1922. Müslim, hadis no:1172

[21] Buhârî, hadis no: 6. Müslim, hadis no: 2308

[22] Tirmizî ve İbn-i Mâce rivâyet etmişler, Elbânî de 'Sahîh-i Tirmizî'de hadisin sahih olduğunu belirtmiştir.